

Majority World Theology: Christian Doctrine in Global Context
Gene L. Green, Stephen T. Pardue og K. K. Yeo (red.)
Downers Grove: IVP Academic, 2020
715 sider

Anmeldt av Knut Alfsvåg

Majoritetsverdenen er Afrika, Asia og Latin-Amerika, og denne boken er en dokumentasjon av arbeidet med å utvikle kontekstuell bevisst teologi som er relevant i disse kontekstene. Bakgrunnen er at teologer fra ulike deler av verden, men med en evangelikal tilhørighet, har møttes til konferanser med seks ulike hovedtemaer, nemlig treenighetslære, kristologi, pneumatologi, soteriologi, ekklesiologi og eskatologi. Bidragene fra disse konferansene er blitt publisert i en bokserie, som alle er disponert på den samme måten. Etter et innledningskapittel skrevet av en vestlig teolog og med et visst fokus på det metodiske, bidrar ulike forfattere med kapitler som reflekterer deres lokale kontekster. I den boken som her anmeldes, er denne bokserien blitt samlet i ett bind, hvor redaktørene har skrevet innledninger til hvert hovedkapittel og et forord som redegjør for hele prosjektet, som i den form det her foreligger altså er ganske ambisiøst. Det er en samling av en rekke bidrag som til sammen utgjør en omfattende kristen dogmatikk som skal være kontekstuell relevant i alle geografiske kontekster. Begrensningen ligger i den konfesjonelle tilhørigheten. Så vidt jeg kan se, er det ingen bidragsytere fra gresk-ortodoks, romersk-katolsk, luthersk eller utpreget karismatisk teologi. Den geografiske spredningen av forfattere er stor, men de aller fleste er utdannet i Vesten, og mange har også sitt arbeidssted der.

Det boken gir, er altså en grundig dokumentasjon over mangfoldet i teologisk reflektert, internasjonal, reformert evangelikalisme. Det er slett ikke uinteressant, men det er et opplegg som krever mye av leseren, som bes om å ta for seg 47 ulike kapitler av like mange forfattere, og er en ikke så oppdatert på internasjonal evangelikalisme at en kjenner forfatterne og deres posisjoner fra før, er det umulig å vite hva som kommer. Hvert bidrag står på egne ben. Noen står da rimelig bra, mens andre framstår som upresise rekapitulasjoner av ting som er sagt bedre før. Det er likevel ingen tvil om at mange av bidragene kan hentes ut og brukes i undervisningen av teologistudenter i mange ulike sammenhenger. Det gjelder både introduksjonskapitlene, som stort sett fungerer som gode dogmehistoriske sammenfatninger, og mange av de mer geografisk avgrensede bidragene.

Den iøynefallende svakheten ved et opplegg som dette, er det sprikende mangfoldet. Det virker som innledningskapitlene til hvert enkelt tema er ment som et forsøk på å lage en form for felles referanse når det gjelder problemstillinger og metode, men det fungerer bare sånn måtelig. I praksis har forfatterne fått stor frihet til å skrive slik

hver av dem ønsker, og den friheten har de benyttet seg av. Boken gir heller ikke noen nærmere beskrivelse av den evangelikalisme som forutsettes å fungere som en felles referanse. Det er derfor vanskelig å få øye på en samlet visjon bak boken som helhet. Hvorfor vi bør beskjefte oss med et fag som hverken har et samlende tema eller en felles metode, er et spørsmål boken ikke stiller. Interessen må altså være der fra før.

En annen påfallende svakhet er at kontekst er utelukkende definert geografisk, ikke sosialt. De gjentatte referanser til de fattige og marginaliserte gjøres dermed alltid med referanse til lokal kontekst. Den særegne kontekstualiseringsutfordring som representeres av den sekulariserte vestlige kultur berøres i enkelte av bidragene, men tas aldri fram som et eget tema. Det kan ha noe å gjøre med det faktum at boken mangler et hovedkapittel om skapelsesteologi og skapelsesforståelse. Her går man fra treenigheten rett til kristologien, pneumatologien og soteriologien. Arbeid med kontekstualisering aktualiserer spørsmål knyttet til virkelighetsforståelsen, og ettersom det er læren som skapelsen som tematiserer forholdet mellom Gud og verden, og er det først og fremst skapelsesteologien som inviterer til å drøfte spørsmål knyttet til denne problemstillingen. Hva som er grunnen til at man ikke har funnet det nødvendig å inkludere dette, gir boken ikke noe svar på.

Bidragene er ikke nødvendigvis negative til såkalt vestlig teologi. De fleste er innforstått med at en må forholde seg til, og kanskje også har noe å lære av, den sammenheng hvor mesteparten av kirkens tenkning har utfoldet seg. Flere er imidlertid opptatt av å overvinne det ansatt problematiske ved såkalt vestlig dualisme eller tvedeling (Skaper – Forløser, Gud – menneske, Fader – Sønn, skapt – uskapt; f.eks. s. 27) til fordel for en mer enhetlig tenkning i ulike stedegne kontekster. Her savnes det en refleksjon over at den bibelske virkelighetsforståelse i utgangspunktet er hebraisk, ikke gresk eller vestlig, og at tendensen til å tenke i dikotomier som NTs forfattere har med seg fra GT, ble opplevd som fremmed og anstøtelig i den hellenistiske konteksten. Muligheten for at Vesten på dette punkt derfor er påvirket av det bibelske verdensbildet er en tanke som tilsynelatende er fjern for bokens forfattere. Spørsmålet om den form for kontekstualisering kirkefedrene slik gjennomførte, kunne ha noen form for paradigmatisk betydning for oss, er et spørsmål som nok streifes, bl.a. i Kevin J. Vanhoozers gode innledningskapittel til kristologi-delen, men det blir aldri det sammenbindende tema det kunne ha blitt, og noen av bokens bidragsytere nok også kunne ha ønsket at det ble. Jeg savner også en gjennomtenkning av hva det betyr for den globale kontekstualiseringsdebatten at Vestens sekularisering langt på vei har gjort kirken ideologisk hjemløs i den sammenheng hvor den historisk sett har lagt mye av premissene for tenkningen. Alle disse problemstillingene hadde det vært naturlig å ta opp i den hoveddelen boken mangler, altså drøftelsen av skapelsesteologien.

Ettersom denne anmelder har arbeidet mye med teologisk undervisning i en ikke-vestlig kontekst, først og fremst i Japan, leses jo bidrag fra Japan og Øst-Asia med særskilt interesse. Japanske teologer som Kazoh Kitamori og Kosuke Koyama har jo vært viktige i den asiatiske kontekstualiseringsdebatten, men denne boken

nevner dem ikke i det hele tatt. Den inneholder ett bidrag fra en japansk teolog, Atsuhiko Asano, NT-professor ved Kwansai Gakuin, som i motsetning til det som sies i bokens forfatterbiografi ikke ligger i Kobe, men i Nishinomiya. Det er en eksegetisk redegjørelse for moderlige gudsmetaforer hos Paulus som av en eller annen grunn er plassert i hovedkapitlet om treenigheten, og hvor den japanske konteksten hentes inn via Shusaku Endos kjente roman som i norsk oversettelse heter *Taus himmel*. Som Paulus-eksegese er dette ikke uinteressant, men kapitlet gir ingen hjelp med det viktige og sentrale spørsmålet om hvordan det kristne gudsbildet skal formidles i en japansk kontekst. Da er det betydelig mer av interesse i Zi Wangs artikkel om strevet med å oversette «Gud» til kinesisk, ettersom kinesisk teologisk terminologi via det felles tegnsystemet har øvd stor innflytelse også på japansk. Også andre av bokens kinesiske bidrag vil kunne med leses med utbytte og interesse fra et japansk perspektiv. Men nærmere enn det kommer en ikke.

Vi kunne ha forventet mer av et så omfattende og ambisiøst prosjekt som dette. Vi kunne ha forventet at prosjektet som helhet hadde satt seg som mål å belyse kontekstualiseringsproblemet prinsipielt. I stedet har vi fått en katalog over evangelikale kontekstualiseringsprosjekter hvor det boken ikke inneholder, tiltrekker seg vel så mye oppmerksomhet enn det som står der.